

मेध्यः काण्वः। इन्द्रः। प्रगाथः (विषमा बृहती समा सतोबृहती)।

उपमं त्वा मघोनां ज्येष्ठं च वृषभाणाम्।

पूर्भिर्त्तमं मघवन्निन्द्र गोविदमीशानं राय ईमहे ॥ ८.०५३.०१

वृषभाणाम्- वर्षकाणाम्। ज्येष्ठम्- पूर्व्यम्। मघोनाम्- सम्पद्वताम्। उपमम्- उपमानम्। त्वा- त्वाम्। पूर्भिर्त्तमम्- अतिशयेन बन्धनाशकम्। मघवन्- सम्पद्वन्। इन्द्र- परमेश्वर। गोविदम्- चिद्रश्मिज्ञम्। ईशानम्- ईश्वरम्। रायः- सम्पदः। ईमहे- याचामहे ॥१॥

य आयुं कुत्समतिथिग्वमर्दयो वावृधानो दिवेदिवे।

तं त्वा वयं हर्यश्वं शतक्रतुं वाजयन्तो हवामहे ॥ ८.०५३.०२

यः। आयुम्- मनुष्यम्। कुत्सम्- कर्मशीलम्। अतिथिग्वम्- अतिथिपूजकम्। दिवेदिवे- प्रतिदिनम्। वावृधानः- वर्धमानः। अर्दयः- तपसा अतापयः। तम्। त्वा- त्वाम्। वयम्। हर्यश्वम्- प्राणाश्वसम्पन्नम्। शतक्रतुम्- अनन्तप्रज्ञम्। वाजयन्तः- बलकामाः। हवामहे- आह्वयामः ॥२॥

आ नो विश्वेषां रसं मध्वः सिञ्चन्त्वद्रयः।

ये परावति सुन्विरे जनेष्वा ये अर्वावतीन्दवः ॥ ८.०५३.०३

अद्रयः- स्थैर्यप्रतीका ग्रावाणः। विश्वेषाम्- सर्वेषाम्। नः- अस्माकम्। मध्वो रसम्। आ सिञ्चन्तु। ये। इन्दवः- रसाः। परावति- दूरे। अर्वावति- अन्तिके। जनेषु- विश्वे। आ सुन्विरे- निष्पन्नाः। ते मादयन्तु ॥३॥

विश्वा द्वेषांसि जहि चाव चा कृधि विश्वे सन्वन्त्वा वसु।

शीष्टेषु चित्ते मदिरासौ अंशवो यत्रा सोमस्य तृप्सि ॥ ८.०५३.०४

विश्वा- सर्वाणि । द्वेषांसि- द्वेषभावनानि । जहि- नाशय । च । अव- रक्ष । च । कृधि- कुरु । विश्वे- सर्वे देवाः । वसु- सम्पदम् । सन्वन्तु- यच्छन्तु । यत्र । सोमस्य- रसेन । तृप्सि- तृप्यसि । तेषु । शीष्टेषु- शिष्टेषु । ये । अंशवः- रसाः । ते । मदिरासः- तोषका भवन्तु ॥४॥

इन्द्र नेदीय एदिहि मितमेधाभिरूतिभिः ।

आ शतम शन्तमाभिरभिष्टिभिरा स्वापे स्वापिभिः ॥ ८.०५३.०५

मितमेधाभिः- अस्मदभिमुखमेधायुक्ताभिः । ऊतिभिः- रक्षाभिः । नेदीय- अन्तिकतम् । इन्द्र । एदिहि- आगच्छ । शन्तमाभिः- शान्तिकरिणीभिः । अभिष्टिभिः- सदेष्टाभिः । स्वापिभिः- सुखेन प्राप्याभिः । शन्तम- अतिशयेन शान्तिकर । स्वापे- सुखेन प्राप्य । आ - आगच्छ ॥५॥

आजितुरं सत्पतिं विश्वचर्षणिं कृधि प्रजास्वाभगम् ।

प्र सूतिरा शचीभिर्ये त उक्थिनः क्रतुं पुनत आनुषक् ॥ ८.०५३.०६

आजितुरम्- युद्धेषु त्वरमाणम् । सत्पतिम्- सतां पालकम् । विश्वचर्षणिम्- सर्वद्रष्टारम् । प्रजासु- विश्व । आभगम्- आभिमुख्येन भजनीयम् । कृधि- कुरु । शचीभिः- प्रज्ञाभिः । ये । उक्थिनः- मन्त्रविदः । क्रतुम्- प्रज्ञाम् । आनुषक्- आनुपूर्व्यम् । पुनते- पावयन्ति । ते- तान् । सु- सुष्ठु । प्र- प्रकर्षेण । तिर- वर्धय ॥६॥

यस्ते साधिष्ठोऽवसे ते स्याम भरेषु ते ।

वयं होत्राभिरुत देवहूतिभिः ससवांसो मनामहे ॥ ८.०५३.०७

यः- ये । ते- तव । अवसे- तृप्त्यै । साधिष्ठः- अतिशयेन साधकाः । ते । ते- तव । भरेषु- निवहिषु । स्याम- भवेम । वयम् । होत्राभिः- वाग्भिः । उत- अपि च । देवहूतिभिः- देवाह्वानैः । ससवांसः- हव्यादियुक्ताः । मनामहे- त्वां मननं कुर्मः ॥७॥

अहं हि ते हरिवो ब्रह्म वाजयुराजिं यामि सदोतिभिः ।

त्वामिदेव तममे समश्चयुर्गव्युरग्रे मथीनाम् ॥ ८.०५३.०८

हरिवः- वज्रिन्। ते- तव। ब्रह्म- मन्त्रं धारयन्। अहम्। हि- खलु। सदा- सततम्। ऊतिभिः-
रक्षाभिः। आजिम्- युद्धम्। यामि- गच्छामि। तम् त्वामेव। अमे- बले। अश्वयुः- तुरगकामः
प्राणकामः। गव्युः- धेनुकामश्चिद्रश्मिकामः। मथीनाम्- मथनकारिणाम्। अग्रे। सम्- सङ्गतो
भवामि ॥८॥

Dr. Rangraji